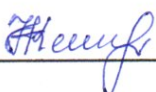

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ОСВІТИ «ВАКУЛІВСЬКА СПЕЦІАЛЬНА ШКОЛА»
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

с. 47...52 / 6

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказ в.о. директора
від 05.05.2025 № 25 - аг

 Наталія КОЛІСНИК

**Інструкція
з охорони праці № 009
водія автомобіля**

1. Загальні положення

1.1. Інструкція з охорони праці для водія автомобіля є нормативним документом, що містить обов'язкові вимоги з охорони праці для водія автотранспортного засобу під час виконання ним роботи, визначеної його функціональними обов'язками. 1.2. Інструкція з охорони праці водія автотранспорту розроблена відповідно до: Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 № 9;

Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15.

1.3. Дія інструкції поширюється на всі підрозділи Підприємства.

1.4. Працівник проходить інструктаж за цією інструкцією перед початком роботи (первинний інструктаж), а потім через кожні три місяці (повторний інструктаж). Результати інструктажу заносять до Журналу реєстрації інструктажів із питань охорони праці на робочому місці. У журналі після проходження інструктажу має бути підпис особи, яка проводить інструктаж, та працівника.

1.5. Не допускають керувати автомобілем осіб, молодше 18 років. Керувати автомобілем може водій, який має посвідчення на право керувати цим типом транспортного засобу та пройшов:

професійну підготовку;
медичний огляд;
вступний інструктаж;
первинний інструктаж на робочому місці; інструктаж із пожежної безпеки.

1.6. Водій зобов'язаний негайно повідомляти своєму безпосередньому керівнику про несправності автомобіля, нещасний випадок чи аварію, що відбулися, про ознаки професійного захворювання, а також про ситуацію, яка створює загрозу життю і здоров'ю людей.

1.7. Водій має дотримуватися норм, правил й інструкцій із охорони праці і пожежної безпеки, правил дорожнього руху, правил внутрішнього трудового розпорядку.

1.8. Заборонено вживати спиртні напої, а також розпочинати роботу у стані алкогольного, наркотичного або токсикологічного сп'яніння. Курити можна лише у спеціально відведених місцях.

1.9. Водій повинен вміти поводитися з пожежним інвентарем і правильно використовувати його у разі виникнення пожежі.

1.10. Основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори, які діють на водія:

наїзди інших транспортних засобів, у тому числі при їх самовільному русі;
 порушення пішоходами правил дорожнього руху, що призводять до аварійних ситуацій;
 термічні фактори (пожежі, вибухи, опіки паром, рідиною з радіатора);
 злочинні дії пасажирів та інших осіб;
 нервово-емоційне напруження під час керування автомобілем;
 монотонність праці під час керування автомобілем;
 підвищена або знижена температура та швидкість руху повітря.

1.11. Якщо водій захворів або травмувався як на роботі, так і поза нею, про це необхідно повідомити керівнику та звернутися до лікувального закладу.

1.12. Якщо трапився нещасний випадок, потрібно надати допомогу потерпілому відповідно до інструкції з надання домедичної допомоги, викликати працівника медичної служби за телефоном «103». Крім того, необхідно зберегти до розслідування обстановку на робочому місці такою, якою вона була на момент події, якщо це не загрожує життю і здоров'ю присутніх і не призведе до аварії. У будь-якому разі варто повідомити про інцидент керівнику.

1.13. У разі виявленні несправності автомобіля, чи його елементів та пристроїв, повідомити про це керівнику. Виїжджати на несправному автомобілі, якщо це загрожує безпеці руху, заборонено.

1.14. Водій автомобіля зобов'язаний щороку проходити черговий медичний огляд.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. При підготовці автомобіля до виїзду водій зобов'язаний перевірити: чи є посвідчення на право водіння автомобіля, інші супровідні документи (за потреби);

технічний стан автомобіля, справність гальмівної системи, рульового керування, приладів освітлення і сигналізації, склоочисників, положення дзеркал, чистоту та видимість номерних знаків, а також, чи не підтікає паливо, мастило, вода; тиск повітря в шинах;

чи заправлений автомобіль паливом, мастилом, охолоджувальною та гальмівною рідиною;

наявність запасного колеса, буксирувального троса, автомобільної аптечки, домкрата, вогнегасника.

2.2. Заправляти автомобіль паливом за вимкненого двигуна. Заправляти потрібно з бензоколонки зі шлангом із роздавальним пістолетом.

2.3. На заправному пункті заборонено:

курити й користуватися відкритим вогнем;

проводити ремонтні та регулювальні роботи;

заправляти автомобіль паливом, коли працює двигун; допускати переливання чи розливання палива.

2.4. Перед заправленням системи охолодження двигуна антифризом необхідно перевірити, чи немає в системі охолодження (у з'єднувальних шлангах, радіаторі, сальниках) течі.

2.5. Виїзд автомобіля на маршрут із несправностями, які загрожують безпеці руху, заборонений.

2.6. Перед запуском двигуна необхідно переконатися, що автомобіль загальмували стоянковим гальмом, а важіль перемикачів передач поставили у нейтральне положення. 2.7. Заборонено запускати двигун шляхом буксирування автомобіля та перемикачів ланцюга живлення стартера.

2.8. Перевіряти технічний стан автомобіля і його агрегатів перед виїздом із території Підприємства та після повернення на Підприємство варто при загальмованих колесах. Виняток – випробовування гальм.

2.9. Для огляду автомобіля в темний час доби потрібно користуватися світловідбивальним жилетом, переносним електричним світильником напругою не вище 12 В із запобіжною сіткою або електричним ліхтарем з автономним живленням.

2.10. Під час перевірки технічного стану автомобіля також необхідно перевіряти номенклатуру та справність інструментів і пристосування, що видають водію. 2.11. Перед початком роботи водій зобов'язаний перевірити, щоб:

- лобове та бокове скло не мали тріщин і затемнень, що ускладнюють видимість;
- бокове скло плавно опускалося та піднімалося вручну або склопідйомними механізмами;
- на сидінні та спинці сидіння не було провалів, рваних місць, пружин, які виступають, та гострих кутів;
- сидіння і спинка мали справне регулювання, що забезпечує зручну посадку водія;
- замки усіх дверей були справні, що унеможливує їх самовільне відчинення під час руху;
- опалювальні пристрої салону у холодну пору року були справні;
- підлога салону автомобіля була заслана килимком, який не має отворів й інших пошкоджень;
- автомобіль був забезпечений знаком аварійної зупинки або проблисковим червоним маячком.

2.12. Водій не має права виїжджати на автомобілі, якщо його технічний стан не відповідає Правилам дорожнього руху (затверджені постановою КМУ від 10.10.2001 № 1306), Правилам експлуатації колісних транспортних засобів (затверджені наказом Мінінфраструктури від 26.07.2013 № 550) та Правилам охорони праці на автомобільному транспорті (затверджені наказом МНС від 09.07.2012 № 964).

3. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. Виконувати вимоги правил руху та вказівки регулювальників руху відповідно до Правил дорожнього руху.

3.2. Обирати швидкість руху з урахуванням дорожніх умов, видимості й оглядовості, інтенсивності та характеру руху на дорогах, стану автомобіля і вантажу, який перевозять, або пасажирів.

3.3. Перед подачею автомобіля назад водій має переконатися, що його ніхто не об'їжджає і поблизу немає людей або якихось перешкод.

3.4. Заборонено керувати автомобілем, якщо його дверцята відчинені.

3.5. Особи, які перебувають в автомобілі, зобов'язані виконувати вимоги водія щодо безпеки. 3.6. При зупинці (стоянці) автомобіля водій, який залишив транспортний засіб, має вжити заходів проти його самовільного руху: зупинити двигун, встановити важіль перемикачів передач у нейтральне положення, загальмувати автомобіль стоянковим гальмом. На спусках та підйомах, де спосіб постановки не регламентують засоби регулювання руху, транспортні засоби необхідно ставити під кутом до краю проїжджої частини так, щоб унеможливити їх самовільний рух. 3.7. Водій, коли вийшов із салону автомобіля, має переконатися у стані поверхні (наявність вибоїн, слизькості, сторонніх предметів тощо), а при виході на проїжджу частину дороги – чи немає руху як у попутному, так і у зустрічному напрямках.

3.8. При ремонті автомобіля на маршруті прямування водій зобов'язаний виконувати вимоги безпеки:

- з'їхати на узбіччя дороги;
- встановити знаки безпеки;
- увімкнути габаритні вогні, якщо погана видимість, та аварійну світлову сигналізацію;

- зупинити автомобіль стоянковим гальмом; підкласти під колеса упори.

При роботах на узбіччі під автомобілем заборонено перебувати з боку проїжджої частини.

3.9. Під час ремонтних робіт у неопалювальному приміщенні або на відкритому повітрі, коли водій лежить під автомобілем або стоїть навколішки, необхідно застосовувати лежак, мати.

3.10. Заборонено підігрівати двигун відкритим вогнем.

3.11. Якщо двигун перегрівся, пробку радіатора можна відкривати тільки тоді, коли температура води (рідини) буде нижче 90°C. Інакше може статися викид охолоджувальної рідини. Пробку радіатора на гарячому двигуні необхідно відкривати у рукавицях або накрити її перед цим ганчіркою. Відкривати варто обережно, не допускати інтенсивний вихід пари у бік того, хто відкриває.

3.12. Щоб запобігти обмороженню, під час усунення несправностей взимку на відкритому повітрі варто працювати лише в рукавицях. Заборонено торкатися металевих предметів, деталей та інструмента голіруч. 3.13. Для запобігання виникнення пожежі на автомобілі забороняється:

- подавати при несправній паливній системі бензин в карбюратор із ємності самопливом за допомогою шланга або іншим способом;

- проводити ремонт паливної системи при працюючому двигуні, включеному запалюванні;

- залишати в салоні автомобіля або на двигуні забруднені маслом або паливом використані обтиральні матеріали;

- підігрівати двигун та інші агрегати відкритим вогнем, а також користуватися ним у безпосередній близькості від приладів системи живлення двигуна;

- курити або користуватися відкритим вогнем, щоб визначити, чи є паливо у баку, а також під час заправлення автомобіля.

3.14. Водію заборонено:

- керувати автомобілем у стані алкогольного, наркотичного або токсикологічного сп'яніння, а також хворим чи втомленим;

- передавати керування автомобілем третім особам;

- самовільно відхилятися від встановленого маршруту;

- брати пасажирів, якщо це не передбачає виробничий процес;

- перевозити вантаж, якщо він закриває видимість шляху;

- перевозити вантаж у несправній тарі;

- витягувати за допомогою автомобіля вантаж, що розміщений у ґрунті або примерз;

- користуватися відкритим вогнем, коли перевіряє рівень електроліту в акумуляторній батареї, рівень пального у баку та коли усуває несправності механізмів;

- зберігати й перевозити у салоні бензин та інші легкозаймисті рідини;

- відпочивати або спати в салоні автомобіля, коли працює двигун;

- допускати до ремонтування автомобіля на маршруті руху сторонніх (супровідників, пасажирів тощо);

- встановлювати домкрат на випадкові предмети;

виконувати будь-які роботи, коли перебуває під автомобілем, який піднятий лише домкратом, без встановлення надійної опори; використовувати як підставку під вивішений автомобіль випадкові предмети: камені, цеглини тощо; користуватися, коли він керує автомобілем, будь-якими засобами зв'язку (мобільними телефонами, комунікаторами тощо), тримаючи їх у руці.

3.15. Під час буксирування транспортного засобу неухильно дотримуватися Правил дорожнього руху.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Після повернення з маршруту слідування очистити автомобіль від бруду й поставити на місце, яке відвели для стоянки. За потреби – відправити автомобіль на технічне обслуговування.

4.2. Залишатися на нічліг у зачиненому автомобілі заборонено.

4.3. Після зупинки автомобіля водій, який залишив кабінку, має вжити усіх заходів проти самовільного руху: вимкнути запалювання або перекрити подавання палива, встановити важіль перемикачів передач у нейтральне положення, загальмувати автомобіль стоянковим гальмом. Якщо автомобіль стоїть навіть на незначному схилі, необхідно додатково підставити під колеса упорні колодки.

4.4. Перед постановкою автомобіля на місце стоянки водій має переконатися, що не витікає паливо, якщо витік є – усунути його.

4.5. При вимушеній зупинці та стоянці на неосвітлених ділянках дороги в темний час доби або в інших умовах недостатньої видимості на автомобілі необхідно включити габаритні або стоянкові вогні.

4.6. Ширина проїзду між автомобілями в приміщеннях для стоянки має бути достатня, щоб автомобіль вільно проїхав на своє місце (за один маневр), а відстань від межі проїзду до автомобіля – не менш ніж 0,5 м.

4.7. Після постановки автомобіля у приміщенні для стоянки двигун необхідно вимкнути.

4.8. У приміщеннях, призначених для стоянки, а також на стоянках під навісом або на майданчиках заборонено:

- курити, користуватися відкритим вогнем;
- залишати відкритими горловини паливних баків автомобілів;
- заряджати акумуляторні батареї (у приміщеннях);
- зберігати будь-які матеріали та предмети;
- мити або протирати бензином деталі або агрегати, а також руки й одяг;
- зберігати паливо (бензин, дизельне паливо), за винятком палива в баках автомобілів;
- заправляти автомобілі рідким (газоподібним) паливом, а також зливати паливо з баків і випускати газ;
- встановлювати предмети й обладнання, які можуть перешкоджати швидкому евакуюванню автомобілів, якщо виникне пожежа або інша надзвичайна ситуація;
- запускати двигун із будь-якою іншою метою, крім виїзду автомобіля з приміщення.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. При дорожньо-транспортній пригоді (далі – ДТП) водії, причетні до неї, зобов'язані:

- не гаючи часу зупинити транспортний засіб;
- не переміщати предмети, пов'язані з ДТП;
- за потреби викликати швидку за телефоном «103», а якщо це неможливо, відправити потерпілих на попутному транспорті до найближчого лікувального закладу;

повідомити про інцидент керівнику, якщо його немає, особі, що його заміщає; поінформувати поліцію, записати прізвища очевидців і чекати на приїзд полісменів. 5.2. Якщо виникла пожежа під час руху, необхідно зупинити автомобіль, вимкнути двигун, вжити заходів, щоб загасити пожежу наявними засобами пожежогасіння. По змозі повідомити про те, що сталося, пожежній охороні за телефоном «101». У будь-якому разі доповісти про аварійну ситуацію керівнику.

5.3. Якщо загорівся одяг, необхідно передусім загасити полум'я підручним матеріалом. Не можна накривати потерпілого з головою, щоб уникнути опіків дихальних шляхів й отруєння токсичними продуктами горіння.

5.4. При вимушеній зупинці автомобіля на узбіччі або на краї проїжджої частини дороги для ремонту водій зобов'язаний увімкнути аварійну світлову сигналізацію, встановити знак аварійної зупинки або миготливий червоний ліхтар на відстані не ближче 20 м до транспортного засобу в населених пунктах та 40 м – за їх межами.

5.5. Перед підйомом частини автомобіля домкратом необхідно встановити автомобіль на горизонтальному неслизькому майданчику за межами проїжджої частини дороги, зупинити двигун, загальмувати автомобіль стоянковим гальмом, вивести людей із салону, зачинити двері, встановити під колеса, що не підіймаються, упорні колодки. При підйомі частини автомобіля на ґрунтовій поверхні необхідно вирівняти місце установки домкрата, покласти під домкрат міцну дерев'яну підставку площею не менш ніж 0,1 м² або дошку.

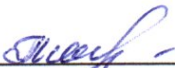
5.6. За появи під час руху запаху бензину водій повинен негайно зупинити автомобіль, виявити причину появи запаху та усунути її.

5.7. На автомобілі, що працює на газовому паливі, при будь-якій несправності редукторів тиску, електромагнітного запірного клапана необхідно зачинити витратні та магістральний вентилі. Автомобіль направити на перевірку до спеціальної майстерні (на спеціалізовану дільницю).

Розроблено:

Заступник директора з ГР

(посада керівника підрозділу)

(підпис)

Людмила ПІКАЛЮК

Погоджено:

Інженер з охорони праці

(підпис)

Максим КОСТЮК